

Escultures a Barcelona

written by Xavier Martínez Gil | 29 d'octubre de 2016

Quan hom pensa en estàtues, aflora la sensació de quietud, d'immobilitat, de permanència, d'impertorbabilitat al que passi a l'entorn. Res més allunyat de la realitat, especialment quan aquestes es troben a l'espai públic. Vaig aprendre que les escultures públiques tenen vida pròpia quan, a la meua època final d'universitari, vaig tenir l'oportunitat d'estudiar-les de la mà de l'escultor i professor Josep Roy amb qui vam crear el Centre d'estudis de l'escultura pública i ambiental. Les anècdotes sobre les **escultures a Barcelona** són infinites i expliquen molt bé l'evolució de la ciutat. Aquests darrers dies hem tingut una bona mostra.

La ronda escultòrica es va iniciar amb la delirant polèmica sobre l'estàtua de Cristòfol Colom. Si bé el conjunt escultòric és obra d'un coral grup d'artistes, la peça que culmina el monument és obra de Rafael Arché i va ser fabricada a Barcelona amb ocasió de l'Exposició Universal de 1888. Deixeu-me dir que Cristòfol Colom no era ni esclavista ni colonitzador. Simplement era un navegant català que buscava una ruta alternativa per arribar a Cipango i l'Orient llunyà. El que van fer els castellans (els únics que es van atribuir el monopoli del comerç amb Amèrica) al llarg dels segles següents no és responsabilitat ni de Colom ni dels seus descendents, els quals van ser unilateralment desposseïts dels drets sobre les noves terres acordats amb els Reis Catòlics per escrit en les famoses Capitulacions de Santa Fe, seguint una tradicional pràctica d'incompliments d'acords que l'Estat espanyol no ha abandonat mai.

Una segona polèmica va arribar amb la Sagrada Família. El regidor d'arquitectura la va qualificar de "mona de Pasqua". Què voleu que us digui: per a gustos estan els colors. No tinc autoritat moral per retreure-li les paraules al regidor perquè, cap a finals dels 80's vaig participar en una

manifestació davant de la Sagrada Família en contra de les obres escultòriques que estava perpetrant Subirats. Continuo pensant que són un autèntic nyap. L'estil d'aquest escultor està bé per la seu d'un banc o per un col·legi de monges, però no pas per un monument com la Sagrada Família, basat en formes orgàniques, voluptuoses i sinuoses, tan allunyades de l'estil angular, fred, pla, de Subirats. Això sí, si volen acabar el temple, em sembla perfecte, però compartireu amb mi que, amb tant de ciment armat, escultures delirants i traç de realitat virtual, podem acceptar que estem davant d'un monument espectacular, però en cap cas estem davant d'una obra d'Antoni Gaudí i Cornet.

Per cert, estic convençut que, si hagués de morir ara el genial escultor, no ho faria sota les rodes d'un tramvia sinó sota les d'una bicicleta. Però aquesta és una altra polèmica. Després li ha tocat el torn a un altre Antoni: Samaranch. L'Ajuntament va decidit retirar l'escultura de pedra negra treballada per l'escultor Joan Mora que reproduïx de forma hiperrealista una bossa d'esports i una torxa. El motiu de la retirada és que aquesta portava una dedicatòria al mateix Samaranch. Si bé va ser el president del COI en l'època de Barcelona 92, també és cert que va ser un afecte "hombre del régimen". Davant la indignació de l'artista, el consistori ha decidit restituir l'escultura al seu emplaçament però sense la menció a l'expresident del COI.

L'últim capítol l'ha protagonitzar l'**escultura eqüestre del dictador Franco** que va lluir els seus millors anys al pati d'armes del castell de Montjuïc des de que l'escultor **Viladecans** va acceptar, sota pressió, l'encàrrec de l'alcalde Porcioles a principis del 60's. Un cop mort el protagonista de l'escultura (el genet, no pas el cavall), van haver d'amagar-la a l'interior del museu militar, lluny de l'abast dels llançadors de pintura. Finalment, va ser retirada als magatzems municipals on un matí es va despertar decapitada no se sap ben bé com. La resta de la història, [fins acabar al](#)

[camió de reciclatge de l'Ajuntament](#), ja la sabeu.

Però no tot són polèmiques negatives. Al costat del Palau de la Música, hi ha una enorme escultura de l'encara més enorme escultor **Jaume Plensa** que reproduïx el cap d'una dona, "Carmela" es diu. Es tracta d'una instal·lació provisional. Però, en aquest cas, els ciutadans s'han mobilitzat, no per a què la treguin, sinó per a què es quedi definitivament. L'artista, en agraïment, l'ha cedida gratuïtament durant vuit anys a la ciutat.

L'escultura pública, com veieu, és viva, democràtica, popular. *Eppur, si mouve.*